Charlotte Meindersma: ‘Neem bewust je risico’s met AI’ (inct.spiratie 2026)

13-10-2026 10:30

AI biedt uitgevers nieuwe mogelijkheden, maar roept ook juridische vragen op. Hoe ga je daar verstandig mee om? Jurist en auteur Charlotte Meindersma pleit voor bewuste keuzes en een praktische benadering. Tijdens inct.spiratie 2026 verzorgt zij de closing keynote.

Charlotte Meindersma is gespecialiseerd in intellectueel eigendomsrecht (onder meer auteursrecht, merkenrecht & reclamerecht) en privacy. De afgelopen jaren is daar kunstmatige intelligentie bij gekomen. Niet omdat AI volgens haar een volledig nieuw juridisch terrein is, maar omdat de technologie raakt aan veel onderwerpen waarmee ze zich al langer bezighoudt.
Ze adviseert onder meer ICT-bedrijven, marketing- en reclamebureaus en organisaties in de media- en uitgeefsector. Daarnaast is ze auteur van AI met beleid, een boek waarin ze organisaties helpt na te denken over hun omgang met kunstmatige intelligentie.

Van kinderboeken naar auteursrecht
Haar belangstelling voor intellectueel eigendom heeft deels een persoonlijke achtergrond. Haar moeder werkte als redacteur bij uitgeverijen, voornamelijk van kinderboeken. Haar vader was ingenieur en hield zich onder meer bezig met octrooien. Zelf was Charlotte geïnteresseerd in fotografie.
Tijdens haar rechtenstudie werkte ze al als zelfstandig fotograaf. Ze overwoog aanvankelijk om fotografie en

juridisch werk te combineren, maar ontdekte dat het vinden van juridische opdrachten haar gemakkelijker afging dan de marketing die bij haar fotografiewerk kwam kijken. Uiteindelijk koos ze voor het juridische vak en specialiseerde ze zich via een master informatierecht. Haar belangstelling voor intellectueel eigendom bracht haar daarmee in de richting van media en uitgeven.
Haar juridische onderneming groeide in de loop der jaren uit tot een bedrijf met medewerkers. Toch besloot ze uiteindelijk weer zelfstandig verder te gaan. Het leidinggeven bleek haar veel energie te kosten. Tegenwoordig werkt ze zonder personeel en is fotografie vooral een hobby waarvoor ze graag meer tijd zou vinden.

AI als nieuwe juridische uitdaging
In haar praktijk houdt Meindersma zich bezig met wat juristen soft IP noemen: onder meer auteursrecht en merkenrecht. Daarnaast spelen onderwerpen als privacy, portretrecht en vrijheid van meningsuiting een belangrijke rol. AI sluit daar volgens haar vrijwel vanzelfsprekend op aan. ‘Dat is eigenlijk alleen maar de manier waarop je iets doet. Inhoudelijk ligt dat heel erg in lijn met wat ik al deed.’
Een voorbeeld is het uploaden van een e-book naar een AI-dienst om er een samenvatting of luisterboek van te maken. Dat lijkt misschien een onschuldige handeling, maar juridisch kunnen er vragen over ontstaan. ‘Dat zorgt er wel voor dat je zo'n boek uploadt naar een ander bedrijf in eerste instantie. Dat is in principe gewoon een verveelvoudiging.’

Vervolgens ontstaan vragen over mogelijke openbaarmaking en over de rol die het trainen van AI-modellen daarbij speelt. Maar Meindersma ziet ook dat de vragen van bedrijven veranderen. Ging het aanvankelijk veel over het gebruik van auteursrechtelijk beschermd materiaal voor het trainen van AI-modellen, inmiddels komen ook andere onderwerpen nadrukkelijk aan bod. ‘Nu gaat het weer heel veel over: als we iets met AI maken, wanneer moet daar dan een label bij komen te staan? Wanneer moeten we dat vermelden? Wie moet dat doen?’ Daarnaast willen bedrijven weten welke AI-tools ze het beste kunnen gebruiken, wie toegang krijgt en hoe ze dat intern moeten organiseren.

AI met beleid: meer dan regels
Die vragen sluiten aan bij haar boek AI met beleid. Opvallend genoeg kwam het initiatief daarvoor vooral van de uitgever. Meindersma werd benaderd met de vraag of ze een boek over AI wilde schrijven en werkte vervolgens een voorstel uit. De uiteindelijke titel was een idee van de uitgever. Zelf had ze aanvankelijk een wat filosofischer insteek voor ogen: hoe denk je over AI na en op welke manier maak je keuzes? Toch kon ze zich vinden in AI met beleid, juist vanwege de dubbele betekenis.
Aan de ene kant gaat het over het ontwikkelen van beleid voor het gebruik van AI. Welke toepassingen staat een organisatie toe en hoe worden verantwoordelijkheden geregeld? Maar er is ook een tweede betekenis, die Meindersma zelf belangrijker vindt. ‘Gebruik het met beleid, dus gebruik het zorgvuldig. Neem bewust je risico's. Dat vind ik eigenlijk belangrijker.’

Het boek bestaat uit vier hoofdstukken, waarvan er slechts één over juridische aspecten gaat. De andere invalshoeken zijn minstens zo belangrijk. Het gaat ook om praktische en ethische overwegingen, waarbij iedere organisatie zelf moet bepalen welke keuzes zij verantwoord vindt. ‘De uiterste randvoorwaarden zijn juridisch: wat absoluut wel of niet mag. Maar daar zit natuurlijk ook altijd een beetje grijs gebied in en daar moet je dan weer bepalen welke risico's je zou willen nemen.’

Wanneer maakt AI inbreuk op auteursrecht?
In haar praktijk krijgt Meindersma regelmatig te maken met makers die vermoeden dat hun werk zonder toestemming is gebruikt. Daarbij gaat het niet uitsluitend om het trainen van AI-modellen. De grote juridische procedures daarover zijn kostbaar en voor individuele makers vaak moeilijk te voeren. Vaker melden zich mensen die hun eigen werk herkennen in een concreet, met AI gemaakt eindproduct. ‘Dan moeten we gaan kijken hoe groot die kans is. Hoe hard kunnen we dat maken? En wil je daar überhaupt wel een rechtszaak over

beginnen?’
Volgens Meindersma is het bovendien belangrijk onderscheid te maken tussen het trainen van een AI-model en het ophalen van informatie tijdens het gebruik ervan. Ze wijst erop dat AI-toepassingen tegenwoordig ook informatie van het open web kunnen gebruiken. Daardoor hoeft een tekst die in een AI-antwoord verschijnt niet noodzakelijk afkomstig te zijn uit de oorspronkelijke trainingsdata. Het auteursrechtelijke vraagstuk verschuift daarmee voor een deel naar de manier waarop AI-toepassingen informatie verzamelen en gebruiken.

Het dilemma van de paywall
Voor uitgevers speelt daarbij nog een andere vraag: hoe bescherm je je content zonder je bereik te verliezen? Een goed ingerichte paywall kan voorkomen dat een AI-systeem zomaar toegang krijgt tot afgeschermde artikelen. Maar volgens Meindersma is daarmee het onderliggende dilemma niet verdwenen. ‘Dat is het probleem dat we sowieso al hadden met het verdienmodel. Wat geef je gratis weg en waar vraag je geld voor?’ Wanneer uitgevers alles achter een betaalmuur plaatsen, moeten lezers overal voor betalen. Dat kan gevolgen hebben voor hun bereik en het aantal abonnees. Tegelijkertijd willen uitgevers voorkomen dat content waarin veel tijd, geld en energie is gestoken, zomaar gratis beschikbaar komt.

Uitgevers zien ook mogelijkheden
Toch draait het gesprek over AI volgens Meindersma niet uitsluitend om bescherming en juridische conflicten. Ze ziet ook uitgeverijen die actief onderzoeken hoe ze de technologie kunnen benutten. Bijvoorbeeld door een eigen AI-toepassing te ontwikkelen waarmee lezers vragen kunnen stellen over de inhoud van een non-fictieboek.

Het illustreert de afweging die steeds terugkomt in haar verhaal: hoe maak je gebruik van nieuwe technologie zonder de risico's uit het oog te verliezen? Daarbij speelt ook transparantie een rol. Wanneer moet een organisatie vermelden dat AI is gebruikt? En wanneer vindt ze dat zelf wenselijk, ook als het juridisch niet noodzakelijk is?
Volgens Meindersma is het belangrijk om onderscheid te maken tussen wat de wet voorschrijft en welke keuzes een organisatie zelf wil maken.

Liever adviseren dan procederen
Dat praktische perspectief kenmerkt ook haar werk als jurist. Meindersma ziet zichzelf niet als iemand die uitsluitend juridische regels uitlegt of procedures voert. ‘Ik ben eigenlijk iemand die praktisch en pragmatisch is.’ Wie bij haar aanklopt met een juridische vraag, krijgt dan ook vragen terug. Waarom wil iemand iets doen? Hoe werkt een organisatie? En wat probeert zij te bereiken? Volgens Meindersma is die achtergrondinformatie noodzakelijk om goed juridisch advies te kunnen geven. Ze wil mensen vooral helpen problemen te voorkomen. In de juridische praktijk gaat het volgens haar veel vaker over adviseren, contracten en onderhandelingen dan over het voeren van rechtszaken. ‘Ik wil juist mensen helpen om te voorkomen dat ze zo'n procedure moeten voeren. En als het toch zover komt, dat de schade beperkt is, omdat je dan wel een

goed verhaal hebt.’

Een positieve boodschap over AI
Tijdens haar closing keynote op inct.spiratie 2026 vormt AI met beleid het vertrekpunt voor haar verhaal over het verantwoord inzetten van kunstmatige intelligentie. Daarbij wil ze bezoekers vooral aan het denken zetten over de keuzes die ze zelf kunnen maken. En hoewel juridische vraagstukken niet altijd eenvoudige of prettige antwoorden opleveren, wil Meindersma haar verhaal nadrukkelijk positief houden. Ze wil vooral laten zien wat er mogelijk is, in plaats van uitsluitend te wijzen op beperkingen.
Daarmee belooft haar closing keynote niet alleen inzicht in juridische risico's, maar vooral ook een praktische kijk op de mogelijkheden van AI. Want bewust met risico's omgaan betekent niet dat je ze allemaal hoeft te vermijden.

MEER INFO & AANMELDEN

David Huijzer